

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemana za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši, „Gledališka stolba“.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Slovani in Madjari.

„Russkij Kurjer“ priobčil je dopis z Dunaja, ki govori o znanem Riegrovem govoru. Ta dopis je v več ozirih zanimiv in slove v slovenskem prevodu:

„Že tri tedne je minulo, odkar je vodja staročeske stranke dr. Fran Rieger v svojem znamenitem govoru dotaknil se jednega najvažnejših osnovnih, morda celo najosodepolnejšega vprašanja naše dualistične politike, — namreč vprašanja o vzajemnih odnošajih mej avstrijskimi Slovani in Madjari — a s tega časa je to vprašanje slednji dan predmet polemike mej českimi, nemškimi in madjarskimi listi. Posebno zanimivost je pridobilo, odkar so se v to polemiko vmešali predstavitelji mladočeske stranke, kateri v obče slovanskih vprašanjih izražajo ne samo mnenja českega naroda, ampak mnenje vseh boljših, svežih mladih elementov avstrijskega slovanstva, kakor smo to že večkrat opazili.

Od kar so v Avstriji jasni pojmi, kaj je ogerska in slovanska politična ideja, so se že mnogi belili glave s teorijo, kako bi se dali pomiriti ti dve ideji. V praksi pa neso odnošaji mej Madjari in Slovani predstavljali nič drugega, kakor vedno borbo, katero je le semtertja pretrgalo kratko pa vselej netrajno premirje. In v resnici si je težko predstaviti bolj nepomirljivo nasprotje, kakor je vedno bilo mej političnimi težnjami avstrijskih Slovanov in Madjarov. Slovani smatrajo za jedini možni pot k političnemu narodnemu razvoju decentralizacijo, stvaritev narodnostnih jedinic, kot elementarnih delov državnega organizma, kolikor možno obširno samostojnost teh delov, ki bi sestavljali federativno državo; — Madjari pa hočejo krajno centralizacijo države, in si prizadevajo s silo pomadjariti vse nemadjarinske prebivalstvo na Ogerskem, in vse podvreči narodnim in političnim posebnostim madjarske narodnosti. Vsakdo mora spoznati, da je a priori nemogoče pomiriti ti dve politični ideji, zlasti če se pomisli na antipatijo mej Slovani in Madjari, katera je navstala in se okrepila vsled prejšnje zgodovine cesarstva. Podoben neizgobljiv antagonizem vladal je in vlada pri Madjarjih v odnošajih k vsem odločno slovanskim narodnostim v Ogerski in zunaj nje. Ta antagonizem se je razširil na južno ogerske Hrvate, katerim se je po dolgej borbi posrečilo, priboriti nekoliko avtonomije, na severnoogerske Slovake in Rusine, katere je madjarski pritisk pripravil ob vsake pravice, kakor tudi na neogerske Slovane — Ruse, Čehe in Poljake. Kdo ne ve, da se je sedanja vlada v Cislitaviji, pod katero se je avstrijskim Slovanom posrečilo priboriti nekatere važne točke svojega programa, osnovala in se drži ne le mimo, ampak proti volji ogerskega ministerstva in sploh predstavitev madjarske državne ideje. Naravnim njih zaveznikom je bila vedno nemška centralistična stranka, in simpatij do nje in njenih načel oficijalni predstavitelji madjarske politike še sedaj ne skrivajo, če tudi je cesar sam označil njeno delovanje za fakično. Ministerstvo Tisze in vladna stranka so poslednjih pet let kazali skrajno antipatijo do cislitavske vlade in ne le jedenkrat skušali jo indirektno omajati in zopet ustanoviti prejšnje gospodstvo nemško-centralistične stranke. Ogerski naučni minister Trefort je večkrat kazal v oficijalnih okrožnicah in govorih na to novo vlado, kot glavni povod za „ogerskodržavni idejo“ toli nevarnemu probujenju slovansko-narodnega duha pri ogerskih Slovanih, zlasti Slovakah in Rusinih na severnem Ogerskem. Za izgredev na Hrvatskem so vedno ogerski oficijozni kazali na avstrijske Slovane kot skrite začetnike in podpihivalce

teh nemirov. Z jedno besedo, ta antagonizem ni prenehal kazati se v slednjem koraku ogerske politike, samo v nekaterih izjemnih slučajih se je tem ogerskim poltikom, spoznavšim, da novo vlado v Avstriji zahteva pred vsem vnanja politika, zdelo potrebno skrivati svoje prave nazore in delati se, kakor bi se bili pomirili s sedanjim položajem. Podobne politike „neutikanja“ v ogerske zadeve držali so se s svoje strani tudi cislitavski slovanski politiki. Vsi so pa spoznavali, da so odnošaji mej Madjari in Slovani — krajno ostro vprašanje, katero se more rešiti le po obupnej borbi in prizadevali so se, ne dotikati se tega vprašanja.

Pa k nesreči se je tu vmes utaknilo domišljevanje in starčevska, kratkovidna diplomacija dra. Frana Riegra; obestransko molčanje je s tem bilo zmoceno in začela se je brezkončna polemika brez vsega smotra. V českih krogih goje nado, da bode v bližnji bodočnosti cesar Fran Josip privolil v slavno kronanje v Pragi s krono českega kraljestva in na ta akt gledajo Čehi, kakor na slovesno priznanje popolne avtonomije Česke in „českega državnega prava“. Tako po naši pameti pretirano pričakovanje se trdovratno goji na Českem, in potem se da razumeti, da si vsi česki politiki na vse pretege prizadevajo, da bi se kmalu izvršilo kronanje. In Riegru je prišla v glavo nesrečna misel, da bi v to porabil podporo Madjarov. Že lani je Rieger pogostem občeval z vodjami stranke grofa Apponija (tako imenovane sgrarne stranke), katerim je Rieger bil potreben kot indirektno orodje v boji s Tiszo. Sedaj pa je Rieger izmislil si, razširiti svoj vpliv na merodajniše kroge ogerskega političnega sveta in „razgnati ta nesporazumljenja, katera so vsled cele vrste nesrečnih slučajnostij navstala v odnošajih mej Čehi in Madjari.“ Tak je bil smoter njegovega znamenitega govora. Pa če je že smoter bil nevspešen, je še nevspešnejša bila njegova izpolnitev.

Glavne točke tega govora so bile: 1. Česka stranka nikoli ni podpirala slovanofilske politike in vse njeno slovanofilstvo je bilo le literarno (in to govori Rieger, katerega znamenito potovanje na Moskovsko etnografično razstavo je še vsem v spominu!); 2. Čehi se ne mešajo v notranje ogerske zadeve in se odrekajo od vsake narodno-politične solidarnosti z ogerskimi Slovani; 3. Čehi so bili vedno za idejo samostojnosti Ogerske, in sedaj pričakujejo, da bodo tudi Ogrji podpirali njih težnje po političnej avtonomiji, kajti težnje obeh narodov so osnovane na zgodovinskem pravu. Jedva so časniki objavili ta govor, že se je začela ostra časnikarska polemika. Vsi madjarski listi brez različenja so izjavljali, da ne verujejo v iskrenost Riegrovih izjav in se odrekajo od vsake zveze s českimi avtonomisti; da vsa česka zgodovina in delovanje Riegrovo pobija njegove izjave; da je ideja „literarnega slovanofilstva“ za Madjare še nevarnejša od političnega panslavizma itd. Najvspešnejša je pa bila misel „Peštanskega Lloydja“. „Recimo, pravi glavni organ Tisze in madjarske vladne stranke, da Rieger res verjame v to, kar govori, da on popolnem iskreno podaje roko Madjarom, — mu vendar mi moramo staviti jako važno vprašanje, namreč: Ali je res Rieger tolmač mnenja českega naroda, in koliko ljudij je na Českem, ki so ž njim jednaci mislij o odnošajih mej Čehi in Madjari?“ In res se je kmalu pokazalo, da so Riegrovi nazori popolnem tuji ogromni večini českega naroda.

Mladočeska stranka, za katero stoji vsaj $\frac{9}{10}$ českega prebivalstva v Avstriji je ustno in v časo-

pisih protestovala proti vsebini Riegrovega govora in odrekla se vsake solidarnosti ž njim. Posebno je vznemirilo vse to načelno zatajevanje 7 milijonov broječega slovanskega prebivalstva na Ogerskem, zlasti zatajevanje solidarnosti s tremi milijoni Slovakov. Mladočehi pa vidijo baš v tej solidarnosti ravno nerobe jedno najvažnejših jamstev, da zmaga ideja avtonomije slovanskih narodnostij.

Tako je zvita diplomacija Riegrova napravila popolen fijasko in samo še jedenkrat dokazala, da se vprašanje o odnošajih mej Madjari in Slovani more rešiti le v ostrej borbi, katera bode vsekako nastopila prej ali pozneje. Dokler pa to vprašanje ne dozori in se ne začne borba, — ne more noben poskus dovesti do trajnega sporazumljenja, temveč samo vzbujati polemiko, ki popolnem po nepotrebem še bolj širi prepad mej Madjari in avstrijskimi Slovani.“

Davčna novela,

ali nova postava, po kateri so prenamerjena nekatera določila o kolekih in pristojbinah.

(Spisal Adolf Obreza, zastopnik občin Notrarjskih v državnem zboru.)

(Konec.)

V §. 12. se določa, da so pristojbin oproščene pobotnice o sprejemu povzetij, katera izplačujejo pošte ali kakove transportne družbe.

V §. 13. je določeno, kako se imajo zadavčiti dobitki pri stavah in v loteriji, pri čemer se bode nekoliko poskočilo. Ta naredba velja takisto pogodbam na srečo, pogodbam o dosmrtnih dohodkih in pogodbah pri zavarovanjih, katerim se v tem paragrafu pristojbina nekoliko zvišuje. Vender vse to nema posebne važnosti za kmetsko stanovništvo.

Ravno tako se tiče §. 14. samo trgovskega stanu in določa, da velja za račune (Conti, itd.), ako račun znaša 10, vender pa ne preseza 100 gld. pristojbina po jeden krajcar, ako znaša račun 100 do 5000 gld., pristojbina po pet krajcarjev, in če utegne znašati nad 5000 gld., po jeden krajcar od vsakih 1000 gld.

Ta naredba se loči od sedanjih določil v tem, da se je do zdaj plačevala pristojbina po pet krajcarjev že pri računih ako so znašali 50 gld., toda teh pet krajcarjev pristojbine je bilo že najviša pristojbina pri takovih pismih. Po §. 14. nove postave pa se ima pri računih do 100 gld. plačati samo po jeden krajcar, od 100—5000 gld. po pet krajcarjev, in potem od vsakih 1000 gld. zopet po jeden krajcar. To določilo se sme za tega delj imenovati nekaka olajšava, a po drugi strani zopet nekako breme.

Prišli smo do §. 15. in do paragrafov, ž njim sorodnih: §§. 1., 2. in 3., kateri se tičejo samo premičnega kapitala, bankirjev in borzijancev in borznega davka, o katerem se je že mnogo in mnogokrat govorilo.

Če se pomisli, da jaz za to postavo delam že od 1881. l., ako se premisli, koliko mi je bilo premagati ovir, katere mi je stavila borza in celo še vlada sama, če sem hotel doseči naposled namen svoj, gotovo mi ne bode zameril nobeden pravično misleč pametnik nekega zadovoljstva z delom svojim. Res je odsek, ker je vlada tako pritiskala, znižaj pristojbino za vsak borzni sklep v znesku 5000 gld., ki sem jo bil jaz iz prva predlagal, od 50 kr. na samih 5 kr. in tudi nemam nikacega upanja, da bi se ta pristojbina zdaj povišala, vender hočem biti za časno zadovoljen z vspehom, ki se je dal sploh doseči.

